MATERIAŁY ZACHODNIOPOMORSKIE

Rocznik Naukowy Muzeum Narodowego w Szczecinie

Nowa Seria

tom X
2013

zeszyt 1
Archeologia

Szczecin 2015

Redaktor naczelny wydawnictw Muzeum Narodowego w Szczecinie
Lech Karwowski

Redakcja naukowa tomu
Anna B. Kowalska, Krzysztof Kowalski, Dorota Kozłowska,
Bartłomiej Rogalski

Redakcja wydawnicza
Anna B. Kowalska, Krzysztof Kowalski, Dorota Kozłowska,
Bartłomiej Rogalski

Korekta
Anna B. Kowalska, Krzysztof Kowalski, Dorota Kozłowska,
Bartłomiej Rogalski

Tłumaczenia i korekta tłumaczeń
Tomasz Borkowski
Agnes Kerrigan (proofreading)

Recenzenci
dr hab. prof. UW Joanna Kalaga, dr hab. prof. UWr Tomasz Płonka

Adres Redakcji
Muzeum Narodowe w Szczecinie
70-561 Szczecin, ul. Staromłyńska 27
tel. (+48) 91 431 52 02
fax (+48) 91 431 52 04

Projekt okładki
Waldemar Wojciechowski

Skład i druk
XPRESS Sp. z o.o.

ISSN 0076-5236
© Copyright by Muzeum Narodowe w Szczecinie and Authors

Szczecin 2015

SPIS TREŚCI

STUDIA I MATERIAŁY

Tadeusz Galiński
Bolków nad jeziorem Świdwie. Nowe materiały kultury ahrensburskiej 7
Bolków on Lake Świdwie. New Ahrensburgian materials. Summary 113

Paweł Gan, Tomasz Galewski, Andrzej Kasprzak
Badania specjalistyczne nowych znalezisk z wczesnej epoki żelaza
odkrytych na stanowisku 4 w Miechęcinie, pow. kołobrzeski 115
Physicochemical research on pottery of the Early Iron Age
from Miechęcino site 4, Kołobrzeg district. Summary 132

Marcin Biborski, Piotr Kaczanowski, Janusz Stępiński
Badania metaloznawcze mieczy z cmentarzyska z okresu rzymskiego
w Czelinie, woj. zachodniopomorskie 133
Metallurgy study on swords from the Roman period burial ground in Czelin,
West Pomeranian Voivodeship. Summary 156

Grzegorz Brzustowicz
Konwent cysterek w Koszalinie. Część 1. Zarys dziejów 159
The Cistercian convent in Koszalin. Part 1. A sketch of history. Summary 189

Joanna Abramów, Dorota Bienias, Jacek Borkowski,
Lidia Cymek, Andrzej Kuczkowski, Franciszek Rożnowski
Konwent cysterek w Koszalinie. Część 2. Badania archeologiczne
na cmentarzysku przyklasztornym 191
The Cistercian convent in Koszalin. Part 2. Archaeological excavations
on the convent's cemetery. Summary 235

Jacek Borkowski, Andrzej Kuczkowski
Proces lokacji średniowiecznego Koszalina w świetle źródeł
archeologicznych i historycznych 237
The process of the location of medieval Koszalin in the light of archaeological
and historical sources. Summary 253

Andrzej W. Święch
Problematyka podwodnych badań archeologicznych
w kontekście dyskursów kulturowych 255
The issue of underwater archaeological research
in the context of cultural discourses. Summary 275

ODKRYCIA

Michał Bugaj, Kamil Kajkowski
Sztylet z miejscowości Głuszyno z Pomorza Środkowego
A dagger from Głuszyno in Central Pomerania 277

Grzegorz Durdyń, Andrzej Janowski
Łuskowo, gm. Wolin, stan. 8 (AZP 20-07/2)
Łuskowo, Wolin commune, site 8 (AZP 20-07/2) 285

Bernard Cedro, Bartłomiej Rogalski
Dwie szpile skrzydełkowate z Kościna, gm. Dobra, pow. Police, stan. 6 (AZP 30-04/145)
Two wing pins from Kościno, Dobra commune, Police district, site 6 (AZP 30-04/145) 289

Bartłomiej Rogalski, Sławomir Słowiński
Ratownicze badania osady z okresu wpływów rzymskich w miejscowości Krzęcin, gm. *loco*, woj. zachodniopomorskie
Rescue excavations on a Roman period settlement in Krzęcin, Choszczno commune, West Pomeranian Voivodeship 293

Andrzej Kuczkowski
Wczesnośredniowieczny grot włóczni z miejscowości Bonin, gm. Manowo, pow. Koszalin
An early medieval spearhead from Bonin, Manowo commune, Koszalin district 303

Anna B. Kowalska
Przyczynek do znajomości dziecięcego obuwia skórzanego wolinian w okresie nowożytnym
A contribution to the knowledge of children's leather shoes from Wolin in the post-medieval period 307

Ewa Górkiewicz
Elementy infrastruktury wodnej ze wsi Bardy, pow. Kołobrzeg
Elements of water supply infrastructure from Bardy village, Kołobrzeg district 317

Andrzej Kuczkowski
Śródleśne nowożytne miejsce obróbki kamieniarskiej w miejscowości Rosnowo, gm. Manowo (pow. Koszalin)
A post-medieval stone processing site in a forest in Rosnowo, Manowo commune (Koszalin district) 325

RECENZJE I OMÓWIENIA
Bartłomiej Rogalski
Henryk Machajewski, *Gronowo, Ein Gräberfeld der Wielbark-Kultur in Wespommern*, Warszawa–Szczecin–Gdańsk 2013 331

Krzysztof Kowalski
Anna B. Kowalska, *Wytwórczość skórzana w późnośredniowiecznej Dzielnicy Chyżyńskiej w Szczecinie. Leatherworking in Late Medieval Szczecin Chyżyńska Neighbouhood*, Muzeum Narodowe w Szczecinie, Instytut Archeologii I Etnologii PAN, Szczecin 2013 333

Dorota Kozłowska
Wojciech Blajer, *Młodsza epoka brązu na ziemiach polskich w świetle badań nad skarbami*, Kraków 2013 337

Anna B. Kowalska
Marta Osypińska, *Zwierzęta w gospodarce wczesnośredniowiecznego Szczecina*, Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Poznań 2013 339

Anna B. Kowalska
Henryk Paner, *Średniowieczne świadectwa kultu maryjnego. Pamiątki pielgrzymie w zbiorach Muzeum Archeologicznego w Gdańsku*, seria Fontes Commentationesque ad res gestas Gedani et Pomeraniae, t. IV, Muzeum Archeologiczne w Gdańsku, Gdańsk 2013 341

Anna B. Kowalska
Błażej M. Stanisławski, *Jómswikingowie z Wolina-Jómsborga – studium archeologiczne przenikania kultury skandynawskiej na ziemiach polskich*, Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Wrocław 2013 343

Anna B. Kowalska
Wolin wczesnośredniowieczny, część 1, red. B. Stanisławski, W. Filipowiak, „Origines Polonorum", t. VI, Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej, Warszawa 2013 345

Anna B. Kowalska
Economies, monetisation and society in the West Slavic lands 800–1200 AD, red. M. Bogucki, M. Rębkowski, seria Wolińskie Spotkania Mediewistyczne, t. 2, Instytut Archeologii i Etnologii PAN, s. 380, Szczecin 2013 347

Ewa Górkiewicz
Andrzej Kuczkowski *Cholin – Gollennberg – Góra Chełmska. Źródła archeologiczne do dziejów Góry Chełmskiej koło Koszalina,* Koszalin 2013 349

Anna B. Kowalska
Eugeniusz Cnotliwy, *Przedmioty z poroża i kości z Janowa Pomorskiego*, „Studia nad Truso", t. II, red. Bogucki Mateusz, Marek F. Jagodziński, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu, Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Elbląg 2013 351

Ewa Górkiewicz
Child and childhood in the light of archeology, red. Paulina Romanowicz, Wrocław 2013 353

Anna B. Kowalska
Od chrystianizacji do współczesności. Studia zebrane z okazji jubileuszu 750-lecia kościoła Świętego Ducha w Moryniu, red. Paweł Migdalski, seria „Terra Incognita", t. 8, Stowarzyszenie Historyczno-Kulturalne „Terra Incognita", Chojna–Moryń 2013 357

Anna B. Kowalska
Michał Sołtysiak, *Podstawy ekonomiczne powstawania średniowiecznych ośrodków miejskich na Pomorzu Zachodnim w świetle badań archeologicznych*, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Gdańsku, Poznań 2013 359

Sławomir Słowiński
XVII Sesja Pomorzoznawcza, vol. 2, od późnego średniowiecza do czasów nowożytnych, red. Henryk Paner, Mirosław Fudziński, Muzeum Archeologiczne w Gdańsku, Gdańsk 2013 361

Anna Uciechowska-Gawron
Trzebiatów – spotkania pomorskie 2013, red. Janina Kochanowska, Trzebiatów 2014 363

Marta Kurzyńska
Materiały do bibliografii archeologii Pomorza Zachodniego za 2012 rok. Suplement 365

Indeks nazw geograficznych. Suplement 2012 385

Marta Kurzyńska
Materiały do bibliografii archeologii Pomorza Zachodniego za 2013 rok 387

Indeks nazw geograficznych 2013 441

KRONIKA
Archeologiczna ścieżka edukacyjna w Czelinie, gm. Mieszkowice, pow. Gryfino 445

Eksperymentalny rejs replikami dłubanek z X wieku rzeką Odrą z Opola do Wolina w 2003 roku 451

Zapomniane Oblicza Motyw twarzy na zabytkach archeologicznych z ziem polskich od IV tysiąclecia p.n.e. do XVII w. n.e. Wystawa czasowa 461

XIX Sesja Pomorzoznawcza 465

In gremio – In praxi. Przedmioty skórzane na co dzień i od święta, Konferencja naukowa 467

Materiały Zachodniopomorskie, Nowa Seria
t. X: 2013, z. 1: Archeologia, s. 285-288
ISSN 0076-5236

Grzegorz Durdyń, Andrzej Janowski

Łuskowo, gm. Wolin, stan. 8 (AZP 20-07/2)
Łuskowo, Wolin commune, site 8 (AZP 20-07/2)

Stanowisko 8 w Łuskowie zostało odkryte w 1959 roku w trakcie prac powierzchniowych prowadzonych przez Kazimierza Siuchnińskiego i Eugeniusza Cnotliwego, a następnie zweryfikowane w 1983 roku podczas badań Archeologicznego Zdjęcia Polski. W oparciu o występujący na powierzchni nieliczny materiał ceramiczny stanowisko określono jako punkt osadniczy z wczesnego i późnego średniowiecza oraz czasów nowożytnych (por. Filipowiak 1962, 153; Cnotliwy 1992; Archiwum MNS teczka 1778).

Prezentowany materiał odkryty został w trakcie nadzoru archeologicznego prowadzonego w sierpniu 2014 r. w związku z budową domku jednorodzinnego (ryc. 1 i 2). Zarejestrowana na profilach rowów fundamentowych sytuacja stratyfikacyjna była nieskomplikowana. Pod warstwą humusu o miąższości 20–30 cm występował calec w postaci jasnożółtego lub jasnoszarego piasku przewarstwionego żelazistymi wytrąceniami, a poniżej miejscami żółta glina zwałowa. Jedyny obiekt (nr 1) odkryto w rowie pod fundament ściany północnej (ryc. 2 i 3). W rzucie miał kształt nieregularny – pierwotnie przypuszczalnie zbliżony do owalnego, a jego zachowana szerokość wynosiła około 110 cm. Wypełnisko obiektu było jednowarstwowe (szarobrązowy piasek z niewielką ilością węgli drzewnych). Kształt w przekroju pionowym był nieregularny, a jego głębokość osiągała 45 cm. Wewnątrz odkrytej jamy, której funkcja nie jest możliwa do określenia, znaleziono fragment ceramiki ludności kultury łużyckiej z okresu halsztackiego (ryc. 4). Na prezentowanym stanowisku ta faza osadnicza nie była wcześniej notowana, natomiast w niewielkiej odległości na północ od niego znane są dwa stanowiska z takimi materiałami: Łuskowo, stan. 9 (AZP 19-07/83) i 10 (AZP 19-07/84) (ryc. 1).

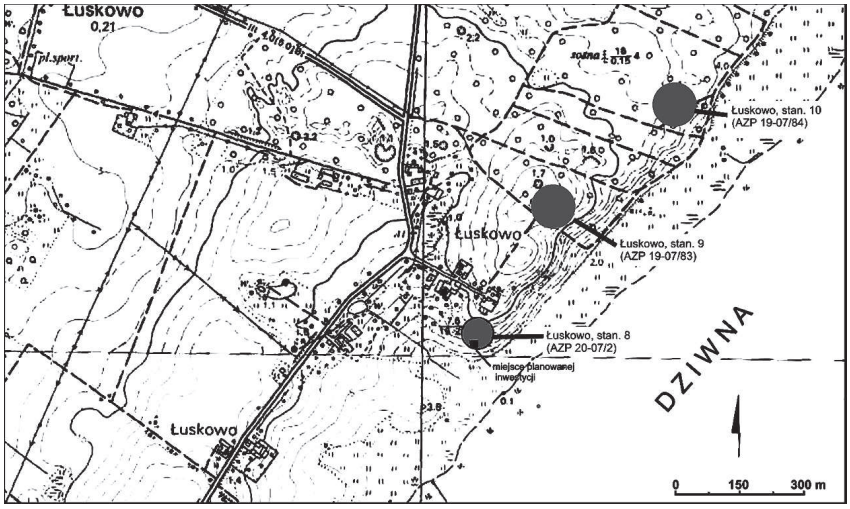

Ryc. 1. Łuskowo, gm. Wolin, stan. 8 (AZP 20-07/2). Lokalizacja stanowiska i planowanej inwestycji na tle innych stanowisk z okresu halsztackiego. Opr. A. Janowski
Fig. 1. Łuskowo, Wolin commune, site 8 (AZP 20-07/2). Location of the site and planned development against the background of other sites from the Hallstatt period. Prepared by A. Janowski

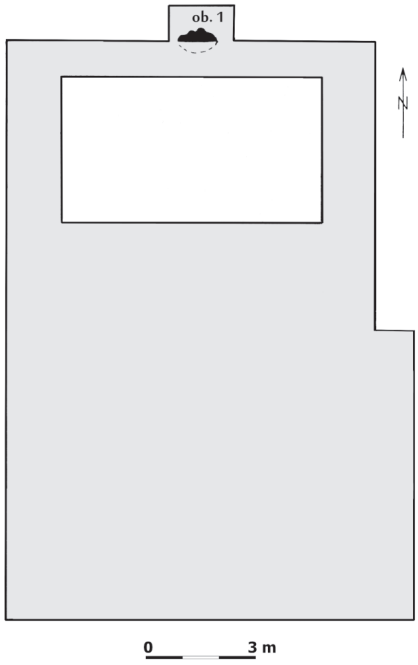

Ryc. 2. Łuskowo, gm. Wolin, stan. 8 (AZP 20-07/2). Plan obiektów. Opr. A. Janowski
Fig. 2. Łuskowo, Wolin commune, site 8 (AZP 20-07/2). Plan of features. Prepared by A. Janowski

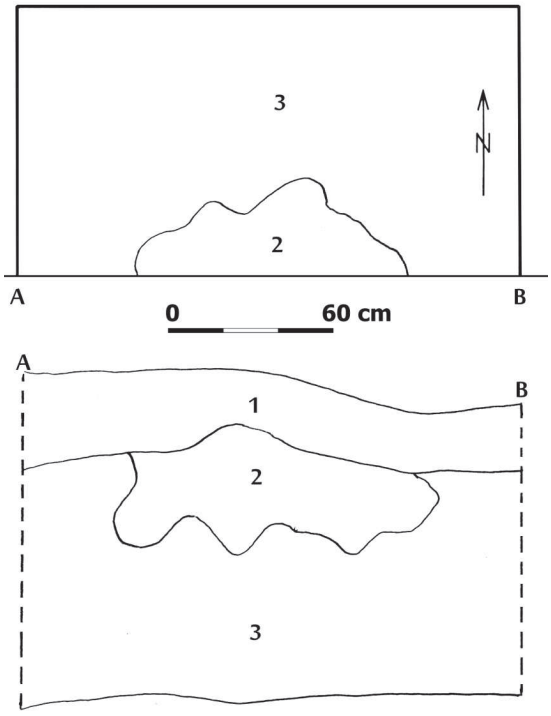

Ryc. 3. Łuskowo, gm. Wolin, stan. 8 (AZP 20-07/2). Plan i profil N obiektu 1. Rys. G. Durdyń
1 – humus, 2 – obiekt 1 (szarobrązowy piasek z węglami drzewnymi) 3 – calec
Fig. 3. Łuskowo, Wolin commune, site 8 (AZP 20-07/2). Plan and N section of feature 1. Drawing G. Durdyń
1 – humus; 2 – feature 1 (grey-brown sand with charcoal); 3 – natural soil

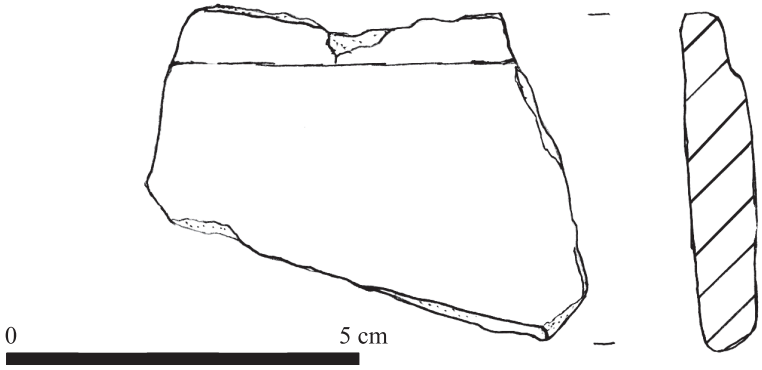

Ryc. 4. Łuskowo, gm. Wolin, stan. 8 (AZP 20-07/2). Fragment ceramiki z obiektu 1. Rys. A. Janowski
Fig. 4. Łuskowo, Wolin commune, site 8 (AZP 20-07/2). Fragment of pottery from feature 1. Drawing A. Janowski

Literatura

Cnotliwy E.
1992 *Katalog stanowisk archeologicznych w gminie Wolin (wg stanu badań na 1985 rok)*, [w:] *Katalog zabytków Pomorza Zachodniego. Województwo szczecińskie, gmina Wolin*, red. K. Kalita-Skwirzyńska, Szczecin.

Filipowiak W.
1962 *Wolinianie. Studium osadnicze, część 1. Materiały*, Szczecin.

Grzegorz Durdyń
Ośrodek Archeologii Średniowiecza Krajów Nadbałtyckich
IAE PAN w Szczecinie
grzdur@wp.pl

dr Andrzej Janowski
Ośrodek Archeologii Średniowiecza Krajów Nadbałtyckich
IAE PAN w Szczecinie
a.janowski@iaepan.szczecin.pl